

Viburnum lantana L. in de duinen

door

C. SIPKES (Rockanje)

Onze Nederlandse flora's vermelden *Viburnum lantana* alleen als tuinheester. Nu ik voor de derde maal een exemplaar waarnam in een volkomen natuurlijk terrein, waar dit niet kan zijn uitgeplant, komt de vraag bij mij op of wij deze soort als adventief moeten beschouwen.

Viburnum lantana is direkt te herkennen aan de wollige bladen en wollige naakte knoppen van blad en bloem. De bladen hebben de vorm van een groot beukeblad en de bloemen zijn alle vruchtbaar; de rand met onvruchtbare lokbloemen zoals

bij onze inlandse *V. opulus* ontbreekt dus. De vruchten zijn rood, overgaand in zwart, een mooie en voor vogels opvallende combinatie.

Enige jaren geleden vond ik op de Koningshof bij Overveen, eigendom van de Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten een exemplaar op een plek waar, afgezien van Corsicaanse dennen, wel nooit iets van dien aard geplant zal zijn.

Vorige zomer zag ik er één op Olaertsduin bij Rockanje en dezer dagen wees Mevr. van Duin-Hudig mij er één in haar duinterrein bij Oostvoorne, dat daar beslist niet kon zijn geplant.

Daar alle drie de vondsten plaats hadden in een natuurterrein niet ver van tuinen of parken ligt het voor de hand, dat vogels de zaden vandaaruit hebben verspreid. En we kunnen ons afvragen of deze soort, echt-wild in Midden- en Zuid-Duitsland, Frankrijk, België en de zuidelijke helft van Engeland, zich hier blijvend zal vestigen. De kans hierop is, analoog aan de uitbreiding van uitgeplante *Euonymus europaeus* bij Oostvoorne na de konijnensterfte door myxomatose, groter dan vroeger.

Een algemene duinheester als *Hippophaë*, *Euonymus* of *Ligustrum* zal *V. lantana* wel niet worden. Ook elders is het geen uitgesproken duinheester. Eén opgave van die aard is er van SALISBURY (Downs and dunes, 1952, p. 287) die de soort in één adem noemt met *Ligustrum vulgare*, *Rhamnus catharticus* en *Sambucus nigra* als behorende tot de „calcicole flora of dunes”. Elders in hetzelfde werk vermeldt de schrijver: „member of the chalk-scrub” met *Acer campestre*, *Cornus sanguinea* en *Euonymus europaeus* (p. 86), en thuishorende in „chalk and limestone woodland” als een „southern continental” soort (p. 114).

ELLENBERG (Vegetation Mitteleuropas mit den Alpen, 1963, p. 97) rekent de soort tot de „trokkenheitsertragende und wärmeliebende Sträucher”, samen met o.a. *Cornus mas* en *Buxus sempervirens* thuishorende in het „Kalkbuchenwald” met *Sorbus aria*, *Ligustrum vulgare*, *Corylus avellana* en *Clematis vitalba* (p. 125—126). Op p. 691 staat een foto van de soort met *Ligustrum vulgare* en op p. 694 noemt hij *V. lantana* samen met *Ligustrum vulgare* een differentiërende soort van het Berberidion vulgaris.

Uit al deze gegevens, waar de namen van duinheesters herhaaldelijk in voorkomen, kan wel opgemaakt worden, dat onze kalkrijke duinen niet geheel ongeschikt zijn voor *V. lantana*. Mogelijk dat ook de drie regenrijke zomers, die we achter ons hebben, de groei van de drie gevonden exemplaren dusdanig hebben gestimuleerd, dat ze opvielen en werden gevonden.

Het is zaak in de toekomst te letten op het voorkomen van deze, gemakkelijk te herkennen struik.

Summary

The author mentions 3 localities in the Netherlands dunes where *Viburnum lantana* L. was found, probably dispersed by birds from neighbouring gardens or parks.

Naschrift van de redactie

Bij de hierboven genoemde gegevens sluit een vondst aan van de heren Dr. G. L. van Eyndhoven en D. Latenstein van Voorst, die de soort op 13 augustus 1967 aantroffen in de Kennemerduinen bij Bloemendaal. Ook Dr. Van Eyndhoven oppert de mogelijkheid dat de struik daar is opgeslagen uit zaad, dat door vogels werd verspreid.